

Til
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep.
0032 Oslo

21.09.2016

Høringssvar til notat – Implementering av Meld. St. 16 (2014-2015)

NOAH- for dyrs rettigheter har tidligere vært bekymret fordi myndighetene og oppdrettsnæringa har manglet overordnet strategi for tildelinger av arealer og vurdering av miljøbelastning. På dette grunnlag er høringens fokus viktig. Allikevel ser vi meget kritisk på utfordringene og dyrevelferdsproblemene som utløses av oppdrettsnæringen.

NOAH minner i den sammenheng om Riksrevisjonens utsagn ved rapport etter gjennomgang i 2012:

«Tildelingen av nye og endrete tillatelser til å drive oppdrett av laksefisk har likevel skjedd uten at det har foreligget noen overordnet strategi for hvordan bruk av areal kan gjøres mer effektiv. I søknadsbehandlingen av tillatelser til å drive oppdrett vurderer man i hovedsak forhold knyttet til den enkelte lokalitet og ikke den samlede belastningen fra flere oppdrettsanlegg i et utvidet område. Flere av miljøutfordringene næringen står overfor, skyldes at den samlede belastningen er for stor. Miljøutfordringene er størst i geografiske områder der det er mange oppdrettsanlegg. I disse områdene er det økt forekomst av fiske sykdommer og lus, og innblanding av rømt oppdrettslaks blant villfisk er betydelig. Dette gjelder særlig flere områder på Vestlandet, men kan også være en utfordring i andre områder.»

Etter NOAHs oppfatning er synligheten av de alvorlige additive utfordringene til oppdrettsnæringen mest til stede i trange fjordarmer og nær trafikkerte landområder. Utfordringene til fiskeoppdrettsnæringa blir allikevel ikke mindre alvorlige når de additive effektene fordeles på dypt vann og usynliggjøres over større havområder. «Så fort du setter dyr sammen i lukkede anlegg vil du øke faren for sykdom, enten det skjer langs kysten eller langt til havs.»¹ Total belastning vil fordeles i høyere grad – men summen av miljøbelastningene vil fortsatt være konstant og akkumulerende. NOAH kan ikke se at det foreligger forutsigbare estimat som beskriver additive langtidseffekter for rømming, behandlingsresistens, kjemikalieforurensning, lus og organisk forurensning for tankskip eller oppdrettsanlegg langt ute.

Historisk sett ligger det en fare i at miljøreguleringer ute på havet har blitt sett på som unaturlig¹. Det er heller gigantiske kollaps og akutt-operasjonelle miljøkatastrofer som kan utløse press om reguleringsregimer til havs.² Miljøreguleringer vil derved forutsette at uhell er «store nok». Dette er i kontrast til at summen av små utslipp og «hverdagslige utslipp» med for eksempel plast eller olje gir større miljøbelastning og forurensning enn alvorlige enkelthendelser som får oppmerksomhet.

¹ Pengemaskin sikter høyere. PHARMAQ 2015 140 Ansatte cashet inn salgsgevinst i fjor. Finansavisen onsdag 14 september 2016

² Monstad, I.S. Tankskip, forurensning og internasjonal regulering. MARPOL 1973/78 konvensjonen. Masteroppgave i historie NTNU 2013

Riksrevisjonen rapport (2012), viste at underrapportering må tas på alvor fra oppdrettsnæringens og forvaltningens side. «Langt til havs» kan lett bli som «langt til skogs» siden produksjonsområdene er mindre tilgjengelige for inspeksjon. Utfordringer med for eksempel lus øker fortsatt³ – Dette er uløst og uavhengig av lokalitet. Lekfolk vil heller ikke ta notis av konsekvensene etter uhell som av næringa betegnes som moderate eller små og «usynlige». NOAH er bekymret for dagens holdninger og at tradisjoner med manglende rapportering av rømming og forurensende utslipp, som vi per i dag ser i oppdrettsnæringa, vil kunne forsterkes – «ute av syne og langt til havs».⁴ Bruk av egenrevisjon eller revisjon basert på egen innrapportering fra bedriftene kan komplisere dette ytterligere. Etter NOAHs oppfatning bør forvaltningen komme med tiltak til havs som kan forebygge underrapportering av oppdrettsnæringas «små» additive forurensende utslipp inkludert epidemiologisk bekymring og langtids akkumulering av miljø- og dyrevelferdsbelastning.

Bekymringene fra Veterinærinstituttet om at den epidemiologiske veien til vårt naboland i nord er meget kort bør tas på alvor.⁵ Management og politiske føringer for oppdrettsanleggene til våre naboer i nord vil lett kunne påvirke norsk fiskehelse og fiskevelferd som en meget kortreist risiko. Fylkesmannen i Nordland har nylig kritisert oppdrettsoptimismen og fremmet innsigelse hos tretten kommuner for manglende miljøhensyn ved vurdering av oppdrett.⁶

NOAH er videre bekymret for at oppdrettsnæringens flytting ut til havs kan føre til fornektelse av dyrevelferd utfordringer som havner «ute av syne og ute av sinn». Det har allerede vakt oppsikt at anerkjente forskere og spesialister på fiskehelse snakker kritisk om «Fiskevelferden som forsvant».⁷ Det rapporteres om fatale behandlingsprotokoller.⁸ Etter NOAHs oppfatning forverres dilemmaet om veterinærenes manglende engasjement og advarslene mot vekstoptimismen ved at fiskevelferden «forsvinner» til havs.

Oppdrettsfisker betegnes og behandles allerede som «biomasse» – selv om dette begrepet er i strid med Dyrevelferdlovens prinsipp om dyrs egenverdi. Mattilsynet bekrefter i sin årsrapport «Dyrevelferden i Norge» 2015 at velferden til rensefisk er truet. Videre blir for mange oppdrettsfisk skadet og dør av nye metoder for lusefjerning. Det vises til økt bruk av legemidler grunnet behandlingsresistens. Svinnet på fisk fra tidspunktet der de blir satt ut i sjøen til de blir slaktet er på hele 20 %. I en hvilken som helst annen form for matproduksjon basert på dyr ville dødelighet og svinn på 20 % vært et sjokkerende høye tall.⁹

NOAH er undrende til at det ikke reageres fundamentalt fra politisk hold - begrunnet i etikk- og dyrevelferdsperspektiv. Vi anmoder myndighetene om å ikke ta for lett på de alvorlige utfordringene som oppdrettsnæringa sliter med.

Med vennlig hilsen

Siri Martinsen, *Sign.*
leder/veterinær

³ Femdobling av lakselus utenfor Frøya. NRK Trøndelag 13. september 2016 (lest 19.09.2016)

⁴ "Lusejuks til Høyesterett" Dagens Næringsliv lørdag 17. september 2016 (lest 19.09.2016)

⁵ Poppe T.T. og Bornø G. I samme badekar. Norsk veterinærtidsskrift nr 2/2016 s 128-130.

⁶ Stopper 13 kystplaner - Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse til samtlige kystplaner til 13 kommuner på Helgeland. (lest 19.09.2016)

⁷ Poppe T et al. Fiskevelferden som forsvant. Norsk veterinærtidsskrift nr 5/2014.

<http://www.intrafish.no/nyheter/739003/fiskevelferden-som-forsvant> (lest 26.07.16)

⁸ 140.000 fisk er døde etter avlusing. Fredag 9 september Fiskeribladet/fiskaren (lest 19.09.2016)

⁹ Dyrevelferden i Norge. Årsrapport 2015 Mattilsynet.